6. Основні нормативно-правові документи в міжнародному та Українському законодавстві щодо протидії торгівлі людьми. URL: https://dp.dsp.gov.ua/novyny/osnovni-normatyvno-pravovi-dokumenty-v-mizhnarodnomu-ta-ukrainskomu-zakonodavstvi-shchodo-protydii-torhivli-liudmy/ (дата звернення: 14.11.2024).

7. Гіденко Є. С., Звєгінцева А. М. Протидія торгівлі людьми. Сучасні механізми протидії торгівлі людьми: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 4 груд. 2020 р. Львів, 2020. С. 23–25.

Чорна В. Г.,
д.ю.н., професор,
професор кафедри публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ГАРАНТІЇ ДЛЯ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ

Особи з інвалідністю внаслідок війни належать до ветеранів війни. Ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав. Сьогодні в умовах повномасштабної війни між Російською Федерацією та Україною проблема захисту ветеранів війни набуває велетенських масштабів, бо кількість осіб цієї категорії неухильно зростає. Так, до 24 лютого 2022 р. Міністерство у справах ветеранів України нараховувало близько 1,2 мільйона осіб, які мали статус ветеранів війни або членів їхніх сімей, серед них близько 500 тис. осіб були безпосередньо учасниками Антитерористичної операції та Операції об’єднаних сил. Очікується, що після війни, яка наразі триває, кількість громадян, які потребуватимуть підтримки зазначеного Міністерства, збільшиться в чотири рази – з 1,2 млн до 5 млн осіб [1].

До осіб з інвалідністю внаслідок війни належать особи з числа військовослужбовців діючої армії та флоту, партизанів, підпільників, працівників, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, одержаних під час захисту Батьківщини, виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) чи пов'язаних з перебуванням на фронті, у партизанських загонах і з'єднаннях, підпільних організаціях і групах та інших формуваннях, визнаних такими законодавством України, в районі воєнних дій, на прифронтових дільницях залізниць, на спорудженні оборонних рубежів, військово-морських баз та аеродромів у період громадянської та Другої світової воєн або з участю в бойових діях у мирний час [2, ст.7].

Особам з інвалідністю внаслідок війни та прирівняним до них особам надаються такі пільги:

1) безплатне одержання ліків, лікарських засобів, імунобіологічних препаратів, медичних виробів та допоміжних засобів реабілітації;

2) позачергове безплатне зубопротезування (за винятком протезування з дорогоцінних металів), безплатне забезпечення іншими протезами і протезно-ортопедичними виробами;

3) безплатне позачергове щорічне забезпечення санаторно-курортним лікуванням з компенсацією вартості проїзду до санаторно-курортного закладу і назад. Особи з інвалідністю внаслідок війни з числа осіб, які брали безпосередню участь у бойових діях під час Другої світової війни, безплатно забезпечуються санаторно-курортним лікуванням першочергово із числа позачерговиків;

4) 100-процентна знижка плати за користування житлом (квартирна плата) в межах норм, передбачених чинним законодавством (21 кв. метр загальної площі житла на кожну особу, яка постійно проживає у житловому приміщенні (будинку) і має право на знижку плати, та додатково 10,5 кв. метра на сім'ю);

5) 100-процентна знижка плати за користування комунальними послугами (газом, електроенергією та іншими послугами) та скрапленим балонним газом для побутових потреб в межах середніх норм споживання;

6) 100-процентна знижка вартості палива, в тому числі рідкого, в межах норм, встановлених для продажу населенню, для осіб, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення;

7) безплатний проїзд усіма видами міського пасажирського транспорту, автомобільним транспортом загального користування в сільській місцевості, а також залізничним і водним транспортом приміського сполучення та автобусами приміських і міжміських маршрутів;

8) позачерговий безплатний капітальний ремонт власних жилих будинків і квартир та першочерговий поточний ремонт жилих будинків і квартир у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

9) позачергове обслуговування амбулаторно-поліклінічними закладами, а також позачергова госпіталізація;

10) позачергове безплатне встановлення квартирних телефонів і позачергове користування всіма послугами зв'язку. Абонементна плата за користування квартирним телефоном встановлюється у розмірі 50 процентів від затверджених тарифів, а для осіб з інвалідністю внаслідок Другої світової війни зі 100-процентною знижкою від затверджених тарифів;

11) користування при виході на пенсію (незалежно від часу виходу на пенсію) чи зміні місця роботи поліклініками та госпіталями, до яких вони були прикріплені за попереднім місцем роботи;

12) право на щорічне медичне обстеження і диспансеризацію із залученням необхідних спеціалістів;

12^{-1}) медична допомога в закладах охорони здоров'я Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України,

Міністерства внутрішніх справ України, інших центральних органів виконавчої влади, які відповідно до закону здійснюють керівництво військовими формуваннями;

13) позачергове працевлаштування за спеціальністю відповідно до підготовки та висновків медико-соціальної експертизи;

14) переважне право на залишення на роботі при скороченні чисельності чи штату працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та на працевлаштування у разі ліквідації підприємств, установ, організацій;

15) виплата допомоги по тимчасовій непрацездатності працюючим особам з інвалідністю внаслідок війни в розмірі 100 процентів середньої заробітної плати незалежно від стажу роботи;

16) виплата працюючим особам з інвалідністю допомоги по тимчасовій непрацездатності до 4 місяців підряд або до 5 місяців протягом календарного року, а також допомоги по державному соціальному страхуванню за весь період перебування в санаторії з урахуванням проїзду туди і назад у разі, коли для лікування не вистачає щорічної і додаткової відпусток;

17) використання чергової щорічної відпустки у зручний для них час, а також одержання додаткової відпустки із збереженням заробітної плати строком 14 календарних днів на рік;

18) позачергове забезпечення житлом осіб, які потребують поліпшення житлових умов, у тому числі за рахунок жилої площі, що передається міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами та організаціями у розпорядження місцевих рад та державних адміністрацій;

19) одержання позики на будівництво, реконструкцію або капітальний ремонт жилих будинків і подвірних будівель, приєднання їх до інженерних мереж, комунікацій, а також позики на будівництво або придбання дачних будинків і благоустрій садових ділянок з погашенням її протягом 10 років

починаючи з п'ятого року після закінчення будівництва. Зазначені позики надаються в порядку, який визначається Кабінетом Міністрів України;

20) першочергове право на вступ до житлово-будівельних (житлових) кооперативів, кооперативів по будівництву та експлуатації колективних гаражів, стоянок для транспортних засобів та їх технічне обслуговування, до садівницьких товариств, на придбання матеріалів для індивідуального будівництва і садових будинків. Гаражі, стоянки для транспортних засобів осіб з інвалідністю внаслідок війни, які мають медичні показання на забезпечення транспортом, як правило, споруджуються поблизу будинків;

21) особам з інвалідністю I і II груп надається право безплатного проїзду один раз на рік (туди і назад) залізничним, водним, повітряним або міжміським автомобільним транспортом, а особам, які супроводжують осіб з інвалідністю I групи (не більше одного супроводжуючого), - 50-процентна знижка вартості проїзду один раз на рік (туди і назад) зазначеними видами транспорту.

22) позачергове безоплатне забезпечення автомобілем (за наявності медичних показань для забезпечення автомобілем) на термін експлуатації до десяти років (з наступною заміною на новий), виплата компенсації на бензин (пальне), ремонт, технічне обслуговування автомобілів або на транспортне обслуговування в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

23) зі сплати податків, зборів, мита та інших платежів до бюджету відповідно до податкового та митного законодавства;

24) звільнення від орендної плати за нежилі приміщення, що орендуються особами з інвалідністю внаслідок війни під гаражі для спеціальних засобів пересування (автомобілів, мотоколясок, велоколясок тощо) та безплатне надання для цих засобів гаражів-стоянок незалежно від їх форми власності;

25) позачергове обслуговування закладами та установами, що надають соціальні послуги з догляду. У разі неможливості здійснення такого обслуговування закладами соціального захисту населення відшкодовуються

витрати, пов’язані з доглядом за цією особою з інвалідністю, в порядку і розмірах, встановлених чинним законодавством;

26) позачергове обслуговування підприємствами, установами, організаціями служби побуту, громадського харчування, житлово-комунального господарства, міжміського транспорту;

27) право на позачергове забезпечення продовольчими товарами поліпшеного асортименту та промисловими товарами підвищеного попиту згідно з переліком та нормами, що встановлюються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями. Для продажу цих товарів створюються спеціалізовані салони-магазини, секції, відділи та інші види пільгового торговельного обслуговування. Продаж товарів здійснюється за соціально доступними цінами за переліком, визначеним Кабінетом Міністрів України;

28) право на державну цільову підтримку для здобуття ними та їх дітьми професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти у державних та комунальних закладах освіти [2, ст.13].

Втім, не дивлячись на законодавче визначення пільг особам з інвалідністю внаслідок війни, на практиці, зустрічаються проблеми, які або ускладнюють, або унеможливлюють надання зазначених пільг. На мою думку, головними з них є: 1) недостатнє фінансування. Державні органи можуть стикатися з обмеженнями у фінансуванні, що ускладнює забезпечення всіх передбачених пільг. Це стосується, зокрема, надання безкоштовного лікування, санаторно-курортного лікування, забезпечення житлом або автомобілями; 2) бюрократичні перепони. Для отримання пільг часто потрібне подання численних документів, довідок, висновків медичних комісій тощо. Це створює значні труднощі для осіб з інвалідністю, особливо у разі складних процедур узгодження; 3) відсутність доступу до інфраструктури та послуг. Хоча пільги передбачені, на практиці особи з інвалідністю можуть стикатися з проблемами доступності

транспорту, медичних закладів, соціальних служб, що обмежує їхню можливість користуватися цими пільгами; 4) недостатнє інформування. Особи з інвалідністю та їхні родини часто не повністю обізнані про свої права, доступні пільги та механізми їх отримання. Це призводить до того, що частина пільг залишається нереалізованою через відсутність інформації.

Ці проблеми потребують комплексного вирішення, зокрема спрощення процедур, підвищення рівня фінансування, покращення інфраструктури та активної інформаційно-роз'яснювальної роботи.

Список використаних джерел

1. Офіційна інформація Міністерства у справах ветеранів війни України URL: https://mva.gov.ua/ua

2. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 45. Ст. 425.

Чугаєвська А. В.,
к.ю.н., доцент,
доцентка кафедри публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ У СПРАВАХ ПРО ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО

Законом № 2227-VIII [1], який набрав чинності 11 січня 2019 року, було внесено зміни до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України. Так, Кримінальний кодекс України (далі КК України) було доповнено ст. 126-1 «домашнє насильство», яке передбачає кримінальну відповідальність за умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою